

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Johannis Segeri Weidenfeld De Secretis Adeptorum Sive Usu Spiritus Vini Lulliani Libri IV

Weidenfeld, Johann S.

Londini, 1684

XIV. Menstrua mineralia simplicia ex acidis vel falsis salium Effentiis

[urn:nbn:de:bsz:31-96282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-96282)

XIV. G E N U S.

*Menstrua mineralia simplicia ex acidis
vel salsis salium Essentiis, mensuris vege-
tabilibus confecta.*

71. Aqua vel oleum falis Paracelsi,
Cap. 3. lib. X. Arch. pag. 38.

Quanquam plures sint viæ ad extrahendum Ens primum falis, hæc tamen (*methodus conficiendi sal circulatum, circulatum minus ex sale, Aquam solventem, Aquam vel spiritum falis circulati superius sub No. 27. descripta*) utilissima & expeditissima, & post hanc alia illa via est, cujus de *Elixire Salis* mentionem fecimus. Ut nempe sal recens cum Aqua solvente quæ est spiritus falis (*circulati*) destillatus permixtum putrificetur & tamdiu destilletur, donec tota falis substantia solvatur, ac in oleositatem perpetuam reducatur, corpore phlegmatis in modum ipsi subducto. Hac quoque ratione Arcanum vel magisterium Vitrioli & Tartari conficiendum docetur, ut ex omnibus aliis salibus.

Annotationes.

Menstrua generis antecedentis ex unctuosa vini phil. materia acido purgatâ, dissolutâ & volatilifatâ confici annotavimus; in præsentem contrarium observabimus videlicet acidas vel salinas salium Essentias unctuoso vini phil. spiritu confectas, menstrua esse huius Decimi quarti generis. Paracelsus in recepto præscripto salia cum aqua falis circulati, sola cohobatione redigunt in liquidam substantiam sive oleum. Oleum autem ex sale
com-

communi, methodo prædicta confectum, præ cæteris commendat discipulis suis, pro corporum metallicorum extractionibus. Certè, inquit, nobilior, meliorque via non dabitur quam per aquam salis, seu oleum ipsius, præparatum eo modo, quem in Alchymia (& in libris Chirurgicis) luculenter descripsi. Talis quippe Aqua fundaliter & radicitus extrahit omnibus corporibus metallicis liquorem ipsorum naturalem, seu sulphur & crocum præstantissimum tam pro operibus medicis quam chymicis. Resolvit & frangit unumquodlibet metallum, ex natura ipsius metallica id deducens in aliam, pro varia intentione & industria laborantis. *Manuale de Lap. phil. pag. 139.*

Operæ pretium ergò erit ut hujus olei salis confectiorem vobis clarius explicemus. In primis autem afferemus pro recepti elucidatione ab ipso authore allegatam olei salis descriptionem ex libro octavo archidoxorum quam in Elixire salis, pag. 31. ita legimus.

R. Sal optime præparatum, albissimum, & mundissimum: Hoc in pellicanum ponatur cum Aquæ solventis tanta quantitate quæ sexies pondus illius superet. In fimo digerantur equino simul uno mense, postea separetur aqua solvens per destillationem, & rursus affundatur ac separetur ut prius, idque toties, donec sal in oleum convertatur.

Ex receptorum collatione patet per sal recens, non sal marinum recenter confectum, sed idem optime purificatum intelligendum esse. Deinde clarum est, quod pondus aquæ salis circulati in recepto libri X. omissum, ita determinari oportet, ut sexies pondus salis superet. Porro tempus & locus putrefactionis in priori processu ommissa describuntur in altero; videlicet, ut in fimo equino digerantur uno mense. Præterea ex receptis observatur, non totum sal fieri oleum, cum corpus salis per modum phlegmatis, subducatur Essentiæ. Tandem eadem methodo confici etiam posse olea Vitrioli & Tartari. Recepta ita collata non solum omni carent obscuritate, sed ex luminis eorum exuberantia, etiam processus alios, alias minùs intelligibiles illustrant. Ita hoc oleum salis, ut salis Essentiæ vel primum Ens, obscuriorem descriptionem Essentiæ salium libro 4. Archid. pag. 14. traditam exponit.

R. Salia quæ calcinabis optime; si volatilia sint, adures, (sublimabis) postmodum resolvantur in tenuitatem (per de-

liquium) & in Aquam destillentur (per filtrum) Aquam hanc in putrefactionem ponito (minimè quidem per se , sed quod artis discipulus subintelligere & scire debet , cum Aqua salis circulati) per mensem & per balneum destillato , & ascendet Aqua dulcis (corpus salis per modum phlegmatis) quam abjice. Quod ascendere noluerit iterum in digestionem ponas (cum nova aqua solvente) per mensem alium , & destilla sicut priùs , ac toties , donec amplius dulcedo nulla percipiatur. Hac via jam habes quintam Essentiam salis in fundo ; (instar olei) ex adusti vel calcinati salis libra una , vix duas uncias. Hujus salis ad hunc modum extracti , si commune fuerit , uncia semis plus condit cibos quam alterius libra semis. Nam ejus Essentia quinta duntaxat adest , & corpus ab ea per liquidam solutionem abstractum est. Hac ratione quinta separatur Essentia salium omnium.

Processus hic radiis antecedentium ita illustratus non parvum in dicta recepta reflectit lumen , videlicet ex salium libra una vix recipi duas uncias.

In clavi archidoxorum , videlicet libro X. pag. 37. Paracelsus salium Essentias descripsit hisce verbis : Quintæ Essentiæ extractio è salibus puta Vitrioli , Salis , Nitri , Tartari , &c. fit hoc modo. Cohoba cum proprio suo liquore vel Aqua sapius , putresce cum phlegmate , & inde corpus abstrahere in modum phlegmatis usque ad spiritum fixum. Hunc solve in Aqua vel unda sua propria & in fervore separa cum spiritu vini , purum ab impuro.

Descriptio hæc obscurissima est , sed clarior redditur per modo dicta. Mens Paracelsi , hæc est : Salia putrescit & toties cohobatur cum propriis liquoribus vel undis , id est cum propriis circulatis ; sal com. cum sale circulato ; Nitrum cum Nitro circulato , vitriolum cum aqua vitrioli circulati , alumen cum aqua aluminis circulati , aqua solvente ex Alumine , circulato minore ex Alumine , &c. usque dum remaneant in fundo in forma olei , quod oleum , quia vel acidum vel salsum , facile cum unctuosissimo vini phil. spiritu vel circulato proprio effervescit , & in hoc fervore quasdam à se dimittit impuritates , adeoque purius redditur , quod confirmatur ex ipsa aquæ salis circulati descriptione , ubi sal fufum & resolutum per deliquium cum vini phil. spiritu putrescit , cohobatur & usque ad oleitatem abstrahit ; Conjunge , pergit , cum spiritu.

spiritu vini (*phil.*) & impurum in fundo decidet, quod separatum verò in frigido cristallifetur, affunde iterum destillatum & tories cohoba donec oleum fixum in fundo remaneat & nihil dulce postea transgrediatur.

Deinde hoc oleum salis ut menstruum, sui ipsius processum in Chirurgia alias inexplicabilem, intelligibilem reddit, qui ita legitur.

72. Aqua salis aliæ descriptionis Paracelsi,

Cap. 2. Tract. 3. Part. 2. Chyr. major. pag. 66.

Re. **S**Alem absque artis accessione ab ipsa natura albissimum (*sal gemmæ*) quem aliquoties fundes, post in pulverem tenuissimum redactum cum succo raphani mixtum agitabis, post resolutionem destillabis, destillatum cum æqua portione succi sanguineæ destillabis adhuc quinquies, in hac aqua laminæ solis per Antimonium repurgatæ in pulverem faciliè resolvuntur. Pulvis deinceps hoc modo præparatus Aqua dulci destillata abluendus eoufque est, donec nullum amplius salem respiciat, nam sal cum in ipsius substantiam non penetret, faciliè lotionem abluatur.

In hoc processu sal Gemmæ fusum per methodum aquæ salis circulati succo Raphani dissolvitur, abstrahitur & resolvitur per deliquium, deinde sexies destillatur cum æquali portione succi sanguineæ. In antecedenti hujus Olei salis descriptione hæc salis fusio, in succo Raphani dissolutio & resolutio per deliquium non necessaria est, quoniam aqua salis circulati per se sufficit ut salis Essentiam separet à suo phlegmate. At in confectioe aquæ salis circulati ubi utimur spiritu vini phil. absque dicta prævia salis præparatione, opus haberemus nimis tædiosum; interim ambo processus conveniunt in menstrui pondere, perinde enim est, num sal cum sextuplo aquæ solventis cohobetur in oleum; vel sexies destilletur cum succo sanguineæ in æquali pondere. Unicum quod processum posteriorem reddit inexplicabilem, est incognitus succus sanguineæ, veramenimvero vel vini philos.

Spiritum, vel Aquam salis circulati, ejus supplere locum, ex modo dictis patet.

Basiliius sal commune spiritu vini phil. non quidem in oleum resolvit, sed in Lapidem viridem redegit hoc modo:

Viride salis Basilii,

In supplemento libri de conclusion.

R. **S**AL commune, quod calcina bene, absque fusione tamen, reduc in pulverem, resolve per deliquium in cella, vel in Raphano exciso, tum destilla ex arena igne celeri, & ascendet aqua; residuum in fundo pulverisa & aqua sua destillata solve, iterumque destilla; hoc toties repete usque totum sal ascenderit, quod fiet quarta vel quinta vice. Ab aqua destillata abstrahe phlegma in balneo, residuum pone in cella in aqua frigida, & habebis cristallos, quas exime & solve in phlegmate; denuo abstrahe ad medietatem, & novas invenies cristallos, opus repete quater vel amplius, quo sepius enim, co cristalli evadent fusibiliores. Quibus exsiccatis & in marmore tritis affunde spiritum vini (*phil.*) rectificatum, quem toties à sale cohoba, usque dum videas oleum salis coagulatum in lapidem transparentem viridem, quem reserva.

Paracelsus in suis Receptis jussit ut salis calcinatio perficiatur, adjuncta ejusdem fusione; Basiliius autem in hoc processu prohibet hanc salis liquefactionem. Nos eam in dicta salis depuratione minus esse essentialem inde concludimus. Nec adeo necessarium aestimamus, sal resolutum per deliquium destillandum esse, ut inde fiat sal fusibile, cum Paracelsus ex sale fuso idem conficere oleum docuerit, quod viridis esse coloris præter Basilium ipse passim testatus est Paracelsus. Ita legimus de oleo salis viridi. Libro de male curatis, pag. 170. Chyr. majoris. De viriditate salis, Libro 4. de gradibus, pag. 154.

Ex Receptis observamus,

1. *Menstrua hæc esse salium non tingentium Essentias.*
2. *Olea vel Essentias salium tingentium utpote Vitrioli, &c.*

eâdem quidem etiam posse confici methodo, ac non ad præsens, sed ad aliud pertinere genus.

3. *Menstrua hæc ulteriori digestionem vel cohobationem fieri dulcia, & transmutari in — Arcana volatilia, circulata minora sive Menstrua vegetabilia simplicia quinti generis.*

4. *Menstrua hæc dissolvere metalla in pulverem pro extractione croci vel sulphuris metallorum & mineralium modum mutuabimus à Ripley ex usu menstruorum fætentium:*

Procedamus, inquit, pag. 145. *Medulla phil. Chym. ad practicam super corporis (metallici) debite calcinati calcem. Præparato itaque corpore, pone desuper tantum hujus aquæ compositæ (sub No. 70.) ut possit illud cooperire ad spissitudinem dimidii pollicis, & statim ebulliet super calces corporis sine alio igne externo, dissolvendo corpus, & elevando illud in formam glaciei cum sua ipsius exsiccatione, quam oportet manum artificis remove. Et postquam calces relictæ fuerint, iterum bene exsiccata per ignem, addatur illi tantundem Aquæ quantum supra, & sic in omnibus ulterius procede ut dictum est, & hoc modo perseverabis in eadem operatione, donec omnes calces fuerint bene dissolutæ. Quæ substantia bene dissoluta & subtiliter separata atque in pulverem redacta, ponenda est in bona quantitate aquæ ignis naturæ rectificatæ (spiritus vini phil.) ut in eo vase bene obturato per calorem extrinsecus administratum caloremque internum excitantem solvatur in oleum quod cito fiet, &c.*

Quando superfunditur menstruum (sericonis sub No. 63.) super calces prædictas (metallorum) incipit ebullire. Tunc autem si vas fuerit bene clausum, non cessabit operari sine igne extrinsecus illi administrato quousque exsiccetur in calcem. Quocirca non debet apponi illius major quantitas quam quæ vix sufficiat cooperire calces. *Ibid. pag. 171.* Nam in hac operatione quanto minus apponitur spiritus, & quanto magis corporis, tanto melius & citius fiet dissolutio quæ fit per congelationem aquæ. Cavendum ergo, ut dicitur in Rosario, ne venter sit nimis humidus, quia tunc materia non reciperet siccitatem. Atque hic modus servandus est, quousque tota aqua exsiccetur in corpus. *Ibid. pag. 161.*

5. *Pulverem hunc metallicum aqua dulci abluere posse ab omni a-*

cre-

credine. Adeptorum menstrua esse permanentia ex ipsis constat eorum confectionibus, & clarius patebit ex illorum usu in librorum sequentium Receptis. Nihilominus cum Paracelsus præsentis menstrui ablatione contrarium statuisse videatur, quapropter ne in errorem incidatis totius Chymicæ adeptæ maximum & periculosissimum, observationem unam vel alteram circa menstruorum permanentiam vobis communicare placuit.

Primo, Aquam ardentem puta Philosophicam digerendo vel circulando dividi in phlegma & oleum huic supernatans, modo observastis in confectione Essentiæ vel Spiritus vini philosophici.

Annotastis etiam eandem aquam ardentem vel idem oleum ex ea confectum ulterius concentrari, & reliquum phlegma exspuere; ipsummet, utpote merum oleosum, autem permanere cum terris inanimatis ita dictis, in saltum harmoniacorum tam vegetabilium quam mineralium præparationibus. Impossibile enim est ut dictum phlegma unctuosi spiritus Vehiculum cum rebus dissolutis permaneat, multo minus fixetur cum eis sibi adeo heterogeneis. Cum grano salis itaque intelligenda venit menstruorum, imo ipsius vini phil. spiritus permanentia, nempe quatenus menstrua hæc sint unctuosa aridis permixta, minime suis aquositatibus diluta, quæ omnes ceu inutiles in fixatione sese separant. Exempla habebitis, Libro 2. de Astris & Arcanis & passim libro 3. de tincturis philosophicis.

Secundo, Menstrua hæc non statim & primis vicibus permanere cum dissolutis suis. Aliquoties imo sæpius affundendum est & cohobandum antequam pars ejus cum corpore dissolvendo permaneat, ubi reliquum interea ascendit inalteratum.

Tertio, Nec Menstrua permanent cum omnibus rebus promiscue, sed uniuntur tantum sibi homogeneis, quibus cum ut remaneant, ratio diclitat. Sic menstrua vegetabilia simplicia permanent cum Essentiis, minime cum earum spretis corporibus albis; ubi menstrua vegetabilia composita corporibus hisce etiam adæquata totum dissolvunt in magisteriorum confectionibus.

Quarto, Imo quamvis quodlibet menstruum vel Essentia sit, vel Magisterium; Essentia autem aliam præparet Essentiam, una alteram facile penetret & intimè commisceatur, ambæ tamen quamdiu sint diversorum generum vel graduum separantur
ite-

iterum nec permanent, usque donec noviter extracta ad eundem alterius gradum provecta fuerit, tum tandem confluunt in mixtum naturâ & arte inseparabile.

Quinto, Circa menstrua mineralia hæc annotabitur, quod eorum aciditas eandem habeat rationem cum phlegmate vel aquositate menstruorum vegetabilium, quatenus humida sit, adeoque separanda in rerum fixationibus: Quatenus vero ex aridis salium mineralium (salia autem arida sunt acidis dissoluta) particulis constet sub duplici consideratione cadet.

In prima, Menstrui aciditas fortè existens in majori copia quàm necesse, vel circa dissoluti superficiem adhærens facile abluitur aqua communi.

In secunda autem, eadem aciditas peritius admixta, & ab ariditate dissoluti absorpta, venenositatis causa facta est, & jam non nisi menstruis vegetabilibus ipsam transmutantibus alterari nequit. Paracelsus non salis oleum, sed salis acredinem, quod in metalli substantiam non penetrat & facile lotionem abluitur, abluere mandat, salis autem unctuositatem unctuosæ vini phil. spiritu permixtam, jamque unctuositati metalli unitam aqua communis nec tangere nec separare potest. Acidum autem in aridi penetralibus receptum vini phil. spiritu denuo corrigit, ne fiat venenositatis causa. Attamen extat quidam apud Paracelsum locus, ubi singulare quoddam sanxisse videatur edictum contra menstruorum permanentiam: Varii modi, inquit libro 4. Archid. de Essentia pag. 12. reperiuntur per quos Essentia quinta potest extrahi, videlicet per sublimationem, calcinationem, per aquas fortes, per corrosiva, per dulcia, per acerba, &c. quacunque via fieri potest. Ubi hoc simul curandum est, ut omne quod ad Essentiam quintam admixtum fuerit ob necessitatem Extractionis, id ipsum rursus extrahatur, & ita maneat Essentia quinta sola, nullis coinquinata rebus aliis aut permixta. Fieri namque nequit ut à metallis, & præsertim ab auro, quod non per se potest superari, extrahatur quinta Essentia, quin adhibeatur corrosivum aliquod aptum, quod ab eo postmodum separari iterum valeat. Sic sal quod aquâ fuit (dissolutum) iterum ab aqua extrahitur, ut hæc sale careat. Ubi hoc tamen considerandum venit, scilicet omne corrosivum ad hoc idoneum non esse, quod non omnia separari possunt. Si enim Vitriolum aut Alumen aquæ permisceatur, neutrum ab ea postmodum absque detrimento vel

cor-

corruptione separari potest iterum, quin asperam post se remanentiam relinquunt, ea de causa, quod aqueum utrumque sit ac similia duo concurrant; quod hoc loco fieri non deberet. Quapropter satagendum est, ut aquosum ad aquosum; aut oleatum (oleosum) ad oleatum; refinatum nullum ad refinatum; sed contrarium utique separare debet quintam Essentiam & extrahere illam, prout aquæ oleaginosorum quintas Essentias, uti de metallis traditur, extrahunt; & oleaginosa quintas Essentias aquosorum, ceu de quintis Essentiis herbosorum discere possumus. Sunt igitur post separationem & extractionem Essentiæ quintæ separanda iterum corrosiva; quod factu facilè fuerit: Nam oleum & aqua leviter separantur: At oleum ab oleo non, nec aqua similiter ab aqua sine permixtione extrahi potest, quod quidem relictum in Essentiam quintam, damnum invehere posset maximum. Oportet enim quintam Essentiam claram & immaculatam, absque permixtione cujusvis esse collectam, ut uniformem substantiam habeat, qua totum penetrare corpus habeat.

Ne Essentia coinquinetur rebus ob extractionis necessitatem additis, præcipit, ut nulla materia aquosa menstruo aquoso: oleosa oleoso; resinata resinato; sed contrario quodam extrahatur. Regula hæc si juxta literarum sonum intelligatur, erronea est, tollit enim omnem menstruorum permanentiam stabilitam super istud adeo ab Adeptis decantatum axioma: Dissolutio corporis est coagulatio spiritus vel menstrui & vice versa. Tollit inquam naturalem solventis & dissolvendi homogeneitatem, imò repugnans est ipsius Paracelsi experientiæ, qui nullum habuit menstruum quod cum suis dissolutis non remanserit intimè commixtum, ut ex illorum usu probabimus in sequentibus. Essentia autem coinquinatur rebus additis in sui extractione variè.

Primo quando Essentia naturalis vel seminalis extrahatur simili naturali Essentia alterius speciei; exempli gratia, Essentia croci inquinatur & confunditur cum viribus cinamomi in ejus extractione cum Essentia specifica cinamomi. Hinc non cum naturali quadam Essentia, sed artificiali potius sive cum spiritu vini phil. nondum specificato extrahendæ veniunt vegetabilium Essentiæ.

Secundo inquinatur Essentia quando menstruum vel Essentia in majori quantitate, quam convenit, adhibeatur in Essentiæ alterius extractione, qua quantitate qualitas Essentiæ dictæ diluitur, diminuitur, & veluti inquinatur; hinc amovenda est semper men-

menstrui superfluitas ut *Essentia* maneat per se sola absque omni permixtione.

*Tertio inquinatur Essentia in ejus extractione cum menstruis acidis sive mineralibus juxta processum veterum. Acidum enim, etiam si intimè nulli commisceri possit Essentiæ, quia ipsummet non Essentia est, nihilominus facile ab Essentiarum mineralium ariditate absorbetur vel absconditur, & ita per accidens Essentiis dictis conjungitur, & ex re alias innocua summum procreat venenum. Istud itaque ut removerent veteres, primo Aquæ lotionem abluerunt quod corpori adhærebat externè, deinde quod penitus fuerit admissum transmutarunt menstruorum vegetabilium digestionem. In confectio-
ne verùm essentiarum cum menstruis acidis sive mineralibus juxta processum reformatum, alias duorum colorum dictum Paracelsi, dicta Essentiæ inquinatio, nullum habet locum. In hujus processus initio quidem acidum ab arido absorptum causa fit venenositatis ut in processu veterum; ast quum processus hic Paracelsicus ulterius elaboratur & quàm ingeniosissime ad tantam perducitur perfectionem ut nullum amplius superesse possit aridum in quo acidum occultari queat, sed è contrario totum corpus convertitur in duo olea vel pinguedines, à quibus omnis aciditas facilè communi aqua abluï potest, ideo nulla hinc timenda est ab acidis inquinatio. Dictum Paracelsi ad hanc methodum referendum esse putamus cum ibidem de proposito egerit de ea, præsertim cum metallorum Essentias oleaginosas dixerit menstruis aquosis id est acidis vel corrosivis extrahendas; Herbarum autem aquosas, id est respectu metallorum minus oleosas, oleaginosas, id est, menstruis vegetabilibus conficiendas quæ cum non terminis communibus, sed satis obscurè data sint, ideo hæc suis discipulis, ad melius explicandum resinquimus, quæ si verò juxta literam intelligenda essent, error sanè esset ne quidem in principe Adeptorum connivendus: Sed juxta veriverbium, Homines sumus, &c. aliquando enim bonus etiam dormitavit Homerus, & Paracelsi penna fuit ebria.*

F f XV. Genus.